

LBRIS

We know
books

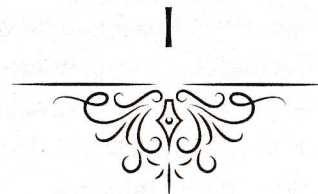
PETER S. BEAGLE

ULTIMA LICORNĂ

Traducere de
ANA-VERONICA MIRCEA

 UNIVERS

Licornă sălășluia într-o pădure de liliac, își ducea acolo traiul de una singură. Deși nu știa, era foarte bătrână; albul trupului ei, cândva schimbător ca al spumei valurilor, aducea acum mult mai mult cu al ninsorii sub razele lunii. Dar își păstrase limpezimea și sprinteneala privirii și mișcărilor line, ca alunecarea umbrelor deasupra mării.

Nu semăna câtuși de puțin cu un cal cu corn în frunte, ca mai toți licornii înfățișați de pictori; era mai mică, avea copite despicate și o străveche grație de sălbăticiune, care le lipsește dintotdeauna cailor, se întrezărește sfioasă și firavă în mișcările căprioarelor și e schimonosită de topăielile caprelor. Lungimea și zveltețea gâtului îi făceau capul să pară mai mic decât era, iar coama revărsată până spre mijlocul spinării avea moliciunea pufului de păpădie și se răsfirea aidoma norilor albi din înaltul cerului. Urechile îi erau ascuțite și picioarele suple, cu smocuri de păr alb la glezne; iar strălucitorul corn lung de deasupra ochilor azvârlea scânteii desprinse din luminiscenta sa de scoică din abisul mării

chiar și în cea mai neagră beznă din miez de noapte. Cu el omorâse dragoni, lecuise un rege, scăpându-l de o rană otrăvită, care se încăpățâna să nu se-nchidă, și doborâse de pe crengi, pentru puii de urs, castane coapte.

Licornii sunt nemuritori. Le stă în fire să-și aibă sălaș singuratic, mereu în același loc, de obicei într-o pădure unde găsec un iaz destul de limpede ca să se vadă în oglinda lui, căci, știindu-se cele mai frumoase făpturi din lume, și magice pe deasupra, au devenit cam înfumurați. Se împreunează foarte rar și nu există nicăieri vreun loc mai plin de vrajă decât acela unde a venit pe lume un licorn. Ultima oară când văzuse un semen de-al ei, fragedele fecioare care o căutau atunci vorbeau o limbă diferită de a celor care încă ajungeau acum la ea, când și când; însă ea nu știa ce sunt lunile, și anii, și veacurile, și nici măcar anotimpurile. În pădurea ei era întotdeauna primăvară, pentru că acolo sălășluia ea; hoinărea cât e ziua de lungă printre fagi uriași, privea îndelung făpturile care viețuiau printre ierburi și prin tufișuri, în cuiburi și prin grote, în vizuini și în vârfulurile copacilor. Generații după generații, toate deopotrivă, de la lupi până la iepuri, vânau, iubeau, aveau pui și mureau și, fiindcă ea nu făcea niciodată nimic din toate astea, licorna nu se mai sătura să le privească.

Într-o zi se întâmplă să intre călare în pădure doi bărbați cu arcuri lungi, dornici să vâneze căprioare. Mișcându-se cu atâta băgare de seamă încât nici măcar caii nu simțeau că e pe-aproape, licorna îi urmări. La vederea oamenilor, se trezea în ea un vechi și straniu amestec de tandrețe și groază, contopite încetul cu încetul. Dacă îi era cu puțință, nu-i lăsa niciodată s-o zărească, dar îi plăcea să-i privească trecând călare prin preajma ei și să asculte ce-și spun.

— În locul ăsta mă năpădește o senzație neplăcută, mormăi cel mai vârstnic vânător. Cu timpul, tot ce viețuiește în pădurea unui licorn învață câte-o mică vrajă, de folos mai ales când vrea să se-ascundă vederii. Aici n-o să găsim nimic de vânat.

— Licornii au dispărut de mult de pe fața pământului, zise celălalt. Dacă-or fi existat cu adevărat vreodată. Asta e o pădure ca oricare alta.

— Atunci de ce aici nu cad niciodată frunzele, de ce nu cade zăpadă? Ascultă la mine, în lume a mai rămas un licorn – o creatură bătrână și singuratică, bat-o norocul – și, atâta vreme cât trăiește în pădurea asta, niciun vânător n-o să plece de-aici nici măcar cu-un pițigoi atârnat de oblânc. Hai, să mergem mai departe, ca să vezi cu ochii tăi. Știu ce obiceiuri au licornii.

— Din cărți, sublinie celălalt. Doar din cărți, basme și cântece. Pe tron s-au perindat trei regi de când nu s-a mai auzit niciun cuvânt despre vreun licorn văzut în țara asta sau în oricare alta. Iar tu nu știi cu nimic mai mult decât mine despre obiceiurile licornilor, pentru că amândoi am citit aceleași cărți și-am ascultat aceleași povești, și nici eu n-am văzut niciodată vreunul.

Primul vânător păstră o vreme tăcerea, iar al doilea se mulțumi să fluiera încet și cu acreală, doar pentru sine. Pe urmă primul reînțepu să vorbească:

— Străbunica mea a văzut o dată un licorn. Când eram mic, îmi povestea adesea despre el.

— Ooo, ia-auzi! Și l-a prins cu un căpăstru de aur?

— Nu, că n-avea. Da' nici nu-ți trebuie ca să prinzi un licorn; partea asta e scorneală de-adormit copiii. Nu-ți trebuie decât un suflet curat.

— Da, da. Vânătorul mai tânăr chicoti. Ei, și-atunci ce-a făcut, i s-a urcat în spinare? A călărit fără șa printre copaci, ca nimfele de la începuturile lumii?

— Străbunicii mele îi era frică de toate animalele mari. N-a încălecat, a rămas încremenită, iar licornul s-a apropiat, și-a pus capu-n poala ei și-a adormit. Și ea a stat neclintită până s-a trezit.

— Da' cum arăta? După cum îl descrie Pliniu, licornul e sălbatic ca o fiară, cu trupul ca al calului, cu cap de cerb, picioare de elefant și coadă de urs; cu glas gros, ca un muget; și cu un singur corn negru, de doi coți. Iar chinezii...

— Străbunica mi-a zis doar că mirosea frumos. Ea nu putea să sufere mirosul de animal, nici măcar pe cel de pisică sau de vacă, și cu atât mai puțin pe al vreunei sălbăticiuni. Dar mirosul licornului i-a plăcut tare mult. O dată chiar a început să plângă când mi-a povestit despre el. Dar era, desigur, o femeie foarte bătrână, tot ce-i amintea de tinerețea ei îi umplea ochii de lacrimi.

— Hai să facem cale-ntoarsă, să mergem să vânăm altunde, propuse pe neașteptate al doilea vânător.

În timp ce-și întorceau caii, licorna se strecură pe nesimțite într-un desiș și așteptă să se-ndepărteze destul de mult înainte de a se furișa iarăși pe urmele lor. Vânătorii călăriră în tăcere până la marginea pădurii, unde al doilea întrebă, cu voce scăzută:

— De ce crezi c-au dispărut? Dacă asemenea făpturi chiar au viețuit pe-aici cândva.

— Cine poate ști? Vremurile-s schimbătoare. Crezi că ale noastre sunt prielnice pentru licorni?

— Nu, dar mă-ntreb dacă mai înainte a crezut vreun om că trăiește în vremuri prielnice pentru licorni. Și parcă-mi

aduc aminte c-am mai auzit niște povești ca a ta – da' ori eram chior de somn după prea mult vin, ori mi-era gându-n altă parte. Ei, n-are importanță. E încă destulă lumină ca să mai găsim ceva de vânat, dacă ne grăbim. Haide!

Ieșiră dintre copaci, dădură pinteni cailor și se îndepărtară în galop. Dar, înainte de a pieri din vedere, primul vânător se uită peste umăr și strigă, ca și cum ar fi putut vedea licorna ascunsă în umbră:

— Rămâi unde te afli, sârmană sălbăticiune! Lumea noastră nu e locul potrivit pentru tine. Rămâi în pădurea ta, păstrează-ți copacii verzi și prietenii îndelung trăitori. Nu le da atenție fetișcanelor, fiindcă nu devin niciodată altceva decât niște babe proaste! Să ai noroc!

Licorna rămase neclintită la marginea pădurii și glăsui:

— Nu mai există alți licorni, sunt singura.

Erau primele cuvinte pe care le rostea cu voce tare, chiar și numai pentru ea însăși, după vreo sută de ani și mai bine.

Nu e cu puțință, cugetă apoi.

Până atunci nu se sinchisise că e singură, că nu vede niciodată vreun semen de-al ei, căci știuse dintotdeauna că-n lume mai sunt și alții, iar pentru un licorn atât e de-ajuns ca să nu se simtă stingher.

— Dar aș fi aflat dacă toți ceilalți ar fi pierit. Pur și simplu aș fi pierit și eu. Nimic nu li se poate întâmpla celorlalți fără să mi se-ntâmples și mie.

Înspăimântată de sunetul propriului glas, simți nevoia s-o rupă la fugă. Și goni, strălucitoare, pe potecile întunecoase din pădurea ei, dar străbătu deopotrivă și luminișuri ce i se deschideau pe neașteptate în cale, cu scânteierea ierbii orbitoare sau domolite de umbre, iar în acest timp cuprinse cu mintea

totul, de la buruienile care îi periau gleznela până la licăririle albastre și argintii care-i apăreau în fața ochilor, ca niște găze globii, ori de câte ori tresăltau frunzele-n vânt.

— O, n-aș putea nicidecum să părăsesc toate astea, nicio dată n-aș putea, nici dacă aș fi într-adevăr ultima licornă de pe pământ. Aici știu cum să trăiesc, știu cum miroase totul, ce gust are, ce este. Ce altceva aș putea căuta în lume, în afară de tot ce am deja aici?

Dar, când se opri și rămase nemișcată, ascultând ciorile și sfada veverițelor de deasupra ei, începu să-și pună întrebări: *Dar dacă hălăduiesc cu toții laolaltă undeva, foarte departe? Dacă s-au ascuns și m-așteaptă pe mine?*

Când îi încolțiră îndoielile în minte, își pierdu liniștea; din clipa când, în gând, se văzuse părăsindu-și pădurea, nu mai izbuti să stea în niciun loc fără să-și dorească să fie altundeva. Se foia pe lângă iaz în trap mărunț, nemaiaivând astâmpăr, nefericită. Licornilor nu le-a fost merit să aibă de-ales. Zi și noapte, își spunea *nu*, și apoi *da*, și iarăși *nu* și, pentru prima oară în viața ei, începu să simtă curgerea timpului, cu clipele lui târându-se pe trupul ei ca niște viermi.

— N-o să plec. Dacă oamenii n-au mai văzut licorni de-o vreme încoace, nu-nseamnă c-au pierit cu toții. Și, chiar dac-au pierit, tot nu plec. Sălașul meu e aici.

Dar, în cele din urmă, se trezi în miezul unei nopți calde și-și spuse:

— Acum sau niciodată.

Își începu grăbită drumul prin pădurea ei, încercând să nu se uite la nimic, să nu miroasă nimic, să nu simtă țărâna de sub copitele despicate. Animalele care umblă prin întuneric, bufnițele și vulpile și căprioarele, își săltară capetele la

trecerea ei, dar ea nu voia să-și îndrepte ochii spre ele. *Trebuie să merg repede, își spunea, și să mă-ntorc cât de curând îmi stă în putere. Poate n-o să fie nevoie s-ajung prea departe. Dar, fie că-i găsesc pe ceilalți, fie că nu, o să mă-ntorc foarte repede, cât de curând o să pot.*

Drumul care pornea din marginea pădurii licărea în lumina lunii ca apa, dar, când începu să-l străbată, îndepărându-se de copaci, văzu cât e de lung și îl simți tare sub pași. O bătu gândul să se-ntoarcă; dar se mulțumi să tragă în adâncul pieptului aerul pădurii, care încă adia către ea, și îl ținu în gură, ca pe o floare, cât de mult izbuti.

*

Drumul cel lung nu se grăbea s-ajungă nicăieri și părea nesfârșit. Trecea prin sate și târguri, pe câmpii și printre munți, pe piatră stearpă, pe pajiști ivite printre stânci, dar nu părea să-i aparțină niciunuia dintre acele meleaguri și se întindea tot mai departe, fără odihnă. O purta pe licornă cu sine, trăgând de picioarele ei aidoma șuvoiului unei ape, nelăsând-o să-și găsească locul, să stea liniștită și să asculte aerul, așa cum era deprinsă. Ochii ei erau întruna năpădiți de praf, iar coama îi atârna țepăună, îngreunată de țărână.

În pădure, timpul trecuse întotdeauna pe lângă ea, însă acum ea trecea prin timp, cutreierând lumea. Culorile care înveșmântau copacii se schimbau, fiarelor din preajma drumului li se îndesea blana, apoi li se rădea iarăși; norii se târau sau alergau, fugăriți de vânturi schimbătoare, soarele îi îmbujora și îi aurea, sau deveneau livizi când îi răscolea furtuna. Licorna își căuta pretutindeni semenii, dar nici urmă de vreunul dintre ei, și în toate limbile graite pe unde o

purtau pașii nu mai exista nici măcar un singur cuvânt care să le fie nume.

Într-o zi, dis-de-dimineată, tocmai când se pregătea să se abată din cale ca să-și caute un culcuș, zări un bărbat care-și săpa grădina. Știa c-ar fi trebuit să se-ascundă, dar se opri și îl privi lucrând, până când el își îndreptă spatele și dădu cu ochii de ea. Era un grăsan, cu fălci care-i tresăltau la fiecare pas.

— Ooo! exclamă el. O, ești o frumusețe!

Când își scoase cingătoarea, făcu din ea un laț și se apropie cu stângăcie, licorna nu se umplu de spaimă, ci de încântare. Așadar, omul știa ce e ea și ce îi e lui menit să facă: să scoată din pământ napi și să fugă după ceva strălucitor, care alerga cu o iuțeală peste puterile lui. Când el își aruncă prima oară lațul, se trase într-o parte cu o mișcare lină, parcă împinsă de pala de aer stârnită de mișcarea lui.

— La vremea mea, îi spuse, am fost vânată cu clopoței și flamuri. Știau că nu mă pot prinde decât dacă vânătoarea mă farmecă îndeajuns de mult ca să m-apropii s-o privesc. Dar nici măcar așa n-am fost prinsă nici măcar o singură dată.

— Mi-o fi alunecat piciorul, zise omul. Hai, stai locului, frumoaso.

— Niciodată n-am înțeles cu adevărat, își dădu licorna glas gândului, în vreme ce el se ridica în picioare, ce visați voi să faceți cu mine după ce mă prindeți.

Bărbatul se avântă într-un nou salt. Ea se feri iarăși, ca ploaia abătută de vânt, și își încheie gândul:

— Cred că nici voi nu știți.

— Ah, stai, stai, ușurel. Murdăria brăzda fața asudată a omului și abia își mai trăgea răsuflarea. Frumușico, izbuti să spună, gâfâind. Iepușoară frumoasă.

— *Iapă?! Licorna trâmbiță* cuvântul cu glas atât de ascuțit încât bărbatul se opri brusc și-și astupă urechile cu palmele. Iapă?! repetă ea. Cal, eu?! Mă iei drept cal? Te uiți la mine și vezi un cal?

— Minunat cal, gâfâi grăsanul, ștergându-și fața sprijinit de gard. O să te curăț, o să te țesăl, o să fii cea mai frumoasă iapă bătrână din lume. Întinse din nou mâna cu lațul. Te duc la târg. Haide, iepușoara mea.

— Un cal, repetă licorna. Asta ai încercat să prinzi. O iapă albă, cu coama înțesată de scaieți.

Când omul se apropie iarăși, își trecu cornul prin laț, i-l smulse din mâini și-l azvârli de cealaltă parte a drumului, într-un strat de margarete.

— Cal, eu sunt cal? forăi ea. Cal, nu zău?

Câteva clipe, bărbatul rămase foarte aproape de ea, și ochii ei imenși se uitară în ochii lui mici, istoviți și uluiți. Pe urmă licorna îi întoarse spatele și plecă în fugă, alergând pe drum cu atâta iuțeală încât oricine se întâmpla s-o vadă exclama:

— Ei, *ăsta da* cal! Cal adevărat!

Un bătrân îi șopti neveste-sii:

— E cal arăbesc. Cândva am fost pe o corabie unde era și un cal arăbesc.

De atunci încolo, licorna se feri, chiar și la vreme de noapte, să mai intre în așezări omenești; intra doar când n-avea pe unde le ocoli. Totuși o mai zăriră și o mai fugăriră câțiva bărbați, dar întotdeauna luând-o drept o iapă albă rătăcită, și nicidecum cu venerația și voioșia cu care se cade să urmărești un licorn. Veneau cu funii și plase și cu vreo căpățână de zahăr drept momeală, o fluierau și o strigau Bess sau Nellie. Ea își încetinea uneori goana îndeajuns ca să-i simtă

mirosul caii lor, pe care-i privea apoi cabrându-se, întorcându-se în loc și rupând-o la fugă cu stăpânii îngroziți în șa. Caii o recunoșteau întotdeauna.

— Cum e cu puțință? se minuna ea. Cred c-aș fi putut înțelege dacă oamenii ar fi uitat pur și simplu c-au existat vreodată licorni pe lume, sau dacă s-ar fi schimbat atât de mult încât să urască toți licornii și să-ncerce să-i ucidă de îndată ce-i zăresc. Dar nu pricep cum se poate să nu-i vadă, să se uite la ei și să vadă altceva – atunci unul pe altul cum se mai văd? Cum arată în ochii lor copacii, sau casele, sau caii adevărați, sau propriii copii?

Dacă oamenii nu mai știu la ce se uită, cugeta ea uneori, *atunci în lume s-ar putea să mai existe licorni, nerecunoscuți și bucuroși să viețuiască astfel*. Dar, mai presus de speranță și de înfumurare, știa că oamenii s-au schimbat și că lumea s-a schimbat odată cu ei, tocmai pentru c-au dispărut licornii. Însă își continua drumul greu, deși în fiecare zi își dorea, un pic mai mult decât în cea dinainte, să nu fi plecat niciodată din pădurea ei.

Apoi, într-o după-amiază, un fluture care se-mpleticea în bătaia unei adieri își găsi drept sprijin vârful cornului ei. Negru și prăfuit, delicat ca o petală de floare, era pe de-a-ntregul catifea, cu pete aurii pe aripi. Dansă de-a lungul cornului și o salută cu o zvâcnire a antenelor arcuite.

— Sunt un hoinar, trăitor din jocuri de noroc!¹ Încântat de cunoștință!

Licorna râse pentru prima oară de când își începuse călătoria.

¹ Primul vers dintr-un cântec popular intitulat: „The Roving Gambler“ <https://youtu.be/sOLX4iTXGU4> (n. trad.).

— Fluture, ce cauți pe-afară într-o zi atât de vântoasă? îl întrebă. O să răcești și-o să mori cu mult înainte de vreme.

— Moartea ia ce-ar vrea omul să păstreze, răspunse fluturile, și nu se-atinge de ce-ar vrea omul să piardă¹. Suflă, vântule, până ți-or crăpa obrajii². La focul vieții mâinile mi le-ncălzesc³, spre alinare pe patru cărări rătăcesc.

Fluturile scânteia pe cornul ei ca un crâmpei din lumina palidă a amurgului.

— Știi ce sunt eu, fluture? îl întrebă licorna, plină de speranță, și el răspunse:

— Știu, știu prea bine, ești o negustoreasă de pește⁴. Ești totul pentru mine⁵, ești raza mea de soare⁶ preafrumoasă, ești babă, ești căruntă, întruna somnoroasă⁷, ai față de-acritură, ești Mary Jane, aia ofticooasă⁸. Fluturile șovăi o clipă, fluturându-și aripile contra vântului, apoi adăugă, așa, ca să nu tacă: Numele ți-e clopoțel de aur, aninat în inima mea. Mi-aș sparge trupul în fărâme ca să-ți pot spune pe nume o singură dată⁹.

— Atunci spune-mi care e numele meu, îl imploră licorna. Dacă mi-l știi, spune-mi-l.

¹ Citat din poezia *John Kinsella's Lament For Mrs. Mary Moore* de William Butler Yeats (n. trad.).

² Citat din tragedia *Regele Lear* de William Shakespeare (n. trad.).

³ Citat din poezia *I Strove With None* de Walter Savage Landor (n. trad.).

⁴ Citat adaptat din tragedia *Hamlet* de William Shakespeare (n. trad.).

⁵ Titlul unui cântec de Nat King Cole: https://youtu.be/V5pSQFG_nD4 (n. trad.).

⁶ Titlul unui șlagăr înregistrat prima oară în 1940: <https://youtu.be/AqO3gqUt8vY> (n. trad.).

⁷ Citat din poezia *When You Are Old* de William Butler Yeats (n. trad.).

⁸ Adaptare a ultimului vers dintr-un cântec intitulat *Hungry Hash House* (n. trad.).

⁹ Citat din *Cyrano* de Bergerac de Edmond Rostand (n. trad.).